

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ НФаУ

Основною метою екологічної освіти майбутніх фармацевтів є не тільки засвоєння фундаментальних екологічних знань, а й формування екологічної компетентності, що ґрунтується на ставленні до природи як унікальної цінності.

Питання формування екологічних знань висвітлено у наукових працях М. Верзіліна, Б. Всесвятського, І. Зверева, Т. Іванової, Т. Калінської, Ю. Костенко, О. Рудої та ін.; філософські основи екологічної освіти розглянуто у дослідженнях М. Дробнохода, В. Крисаченко та ін.; загальнопедагогічні і психологічні аспекти екологічної освіти досліджували А. Захлебний, І. Зверев, І. Суравегіна та ін.

Аналіз наукових праць дозволив визначити нерозв'язані питання екологічної освіти студентів фармацевтичних коледжів, а саме: недостатнє методичне забезпечення біологічних дисциплін; відсутність інтегрованих навчальних курсів тощо.

Також, нами з'ясовано, що на відміну від екологічної культури, екологічна компетентність, як і компетентність загалом, стосується лише певної особистості. Набуття компетентності об'єднує нормативний, когнітивний, емоційний, аксіологічно-мотиваційний і практичний компоненти, забезпечує на їх основі екологічну рівновагу у відносинах з природою, попереджає екологічно небезпечні ситуації.

Поняття екологічної компетентності досліджено багатьма сучасними науковцями. Так, А. Рябов трактує її як усвідомлену здатність і готовність до продуктивної екологічної діяльності, спрямовану на поліпшення стану навколишнього природного середовища в процесі діагностики, рішення та попередження виникнення екологічних проблем [2].

В.Томаков визначає екологічну компетентність як характеристику особистості, що виражається в єдності його теоретичних знань, практичної

підготовки, можливості і готовності реалізовувати всі види своєї професійної діяльності, які задовольняють певні вимоги виробництва та охорони праці, забезпечують необхідний рівень здоров'я, безпеку життєдіяльності людини і екологічну безпеку середовища життя [3].

В. Гузь розглядає екологічну компетентність як здатність «бачити», формулювати і вирішувати екологічну проблему у конкретній навчальній або практичній життєвій ситуації [1].

Отже, під екологічною компетентністю студента фармацевтичного коледжу будемо розуміти здатність особистості до ситуативної діяльності в побуті та природному оточенні, за якої набуті екологічні знання, навички, досвід і цінності актуалізуються в умінні приймати відповідальні рішення в майбутній професійній діяльності, нести за них відповідальність, усвідомлюючи їх наслідки для довкілля.

На нашу думку, саме інтегрований, міждисциплінарний підхід до екологічної освіти та виховання студентів дасть можливість сформувати систему наукових знань, цінностей та вмінь, яка ґрунтується на філософських, природничо-наукових, соціально-економічних, технічних, правових, морально-етичних аспектах сучасної екологічної науки.

Ми поділяємо думку вітчизняних учених, які вважають, що важливою умовою формування екологічної компетентності є перетворення зовнішніх мотивів і стимулів у внутрішні мотиви особистості.

Сьогодні існує декілька різноманітних педагогічних моделей формування цієї компетентності в учнів і студентів (М. Арцишевська, М. Ахундов, Л. Волошина, В. Дедович, Л. Дольнікова, І. Зверев, В. Ільченко, В. Максимова, В. Шинкарук та ін.). Нашу увагу привернула педагогічна модель, запропонована О. Джам, яка визначає цілі, функції та принципи формування екологічної компетентності у студентів.

Так, соціальними цілями є: підготовка студента екологічно вихованого й освіченого, творчо думаючого і діючого, спроможного своєю життєдіяльністю вирішити екологічні проблеми; психологічними: співдія розвитку екологічних

поглядів, міркувань по відношенню до природи та екологічних проблем, що трансформується в екологічну свідомість, допомагає формуванню мотиваційно-ціннісної сфери особистості студента; дидактичними цілями є такі: засвоєння студентами системи екологічних знань, формування вмінь творчо вирішувати навчальні завдання; виховними: формування екологічно-значущих особистих якостей (гуманізм, бережливість, відповідальність за результат своєї діяльності).

Авторка моделі виокремлює навчальну та розвивальну функції екологічної компетентності, а саме: організація та здійснення процесу засвоєння студентами системи екологічних знань, формування умінь та навичок, здобуття досвіду екологічної діяльності; направленість на розвиток інтелектуальної та мотиваційної сфери особистості студента.

Базовими принципами цієї моделі є такі: гуманізації, прогностичності, взаємозв'язків глобального, національного і регіонального підходу, міждисциплінарності, системності. Саме дотримання цих принципів забезпечить організацію формування екологічної компетентності студентів на основі всіх її компонентів: цілей, змісту, методів і засобів навчання, форми організації різних видів діяльності.

Теоретичні положення, що визначають процес формування екологічної компетентності студентів фармацевтичного коледжу під час вивчення біології є основою для визначення провідних підходів. Такими підходами є:

- системний, що спрямований на усвідомлення екологічної підготовки як цілісного утворення, яке має змістовні, структурні і функціональні зв'язки;
- особистісно-діяльнісний, орієнтований на формування у студентів екологічної компетентності через діяльність, спрямовану на збереження навколишнього середовища та власного здоров'я;
- проблемно-інтегративний, що передбачає використання різних видів проблемних ситуацій, зокрема професійно спрямованих;
- компетентнісний, що забезпечує сформованість у студентів екологічної компетентності як результату перетворення уявлень про природу з зовнішнього

знання на внутрішнє, особистісно значуще, перенесення акцентів з рівня знань на рівень умінь використовувати інформацію для вирішення практичних екологічних проблем.

Визначені підходи мають бути забезпечені відповідними педагогічними умовами, що сприятимуть підвищенню ефективності формування екологічної компетентності майбутніх фармацевтів під час вивчення біології. А саме:

- ціннісний підхід до організації процесу навчання та виховання;
- дотримання принципу міждисциплінарності та посилення інтеграції теоретичних знань студентів;
- упровадження активних методів навчання, таких як тренінги, ділові ігри, що формують досвід і навички комунікативності, формулювання та обговорення гіпотез розв'язання певних екологічних проблем;
- організацію виховних заходів екологічного спрямування з метою розвитку пізнавальних інтересів студентів, усвідомлення ними існуючих загроз навколишньому середовищу, розуміння можливих шляхів їх подолання сучасною цивілізацією;
- володіння викладачами коледжу екологічною компетентністю як складовою професійно-педагогічної компетентності.

Ми поділяємо думку науковців, що формування екологічних знань студентів відбувається на базі біологічних знань за рахунок використання різнорівневих інтегрованих завдань та поєднання аудиторної і позааудиторної роботи студентів. Групувати ці завдання доцільно на основі змісту біологічних дисциплін: від загальноосвітніх, через природничо-наукові до професійно значущих. Перша група таких завдань має біологічний зміст і спрямована на узагальнення і систематизацію біологічних знань як основи формування екологічних. Друга група включає екологічні поняття, які забезпечують розширення і конкретизацію знань та формування екологічних понять на базі біологічних. Третя група – питання, спрямовані на елементи професійно значущого змісту навчального матеріалу і визначають готовність студента до сприймання професійних знань.

Отже, екологічна компетентність є професійно необхідною, оскільки формує у майбутніх фармацевтів науковий світогляд, сприяє правильному розумінню різноманітних процесів та природних явищ, закономірностей функціонування живих організмів, їхніх угруповань та біосфери в цілому як глобальної екологічної системи, стимулює розвиток інтересу до їхнього пізнання та турботу про охорону навколишнього природного середовища. Відтак, завданням підготовки студентів фармацевтичного коледжу є підвищення рівня їхніх біологічних і екологічних знань, професійної кваліфікації. Ці проблеми вирішуються насамперед у процесі вивчення студентами як біологічних, так і фахових дисциплін.

Список використаних джерел

1. Гузь В.В. Дидактичні технології формування екологічної компетентності старшокласників у навчанні природничо-науковим дисциплінам. С. 52-56. Режим доступу. – [Електронний ресурс]: http://archive.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/znpkr_ped/2008_14/2_02_Huss.pdf
2. Рябов А.М. Педагогические условия формирования экологической компетентности старшеклассников.: автореф. дисс...на соискание ученой степени канд. пед.х наук. 13.00.01 – Общая педагогика, история педагогики и образования./ Рябов Александр Михайлович/ – М., 2012. – 23с.
3. Томаков В.И. Теоретические основы формирования экологической компетентности будущего инженера.: автореф. дисс. на соискание уч.степени доктора пед.наук. 13.00.08 – теория и методика профессионального образования./ Томаков Владимир Иванович / Елец, 2013. – 57с.